

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Христина Николаева Белева,**

катедра „Предучилищна и медийна педагогика“,

Факултет по науки за образованието и изкуствата,

Софийски университет „Св. Кл. Охридски“

на **дисертационен труд**

за придобиване на научната степен **„доктор“**

докторска програма „Физическото възпитание в образователната система“

област на висше образование 1. Педагогически науки

професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ...

с кандидат: **Александра Каменова Генчева-Василева**

тема на дисертацията: **Модел за изграждане на межкултурна компетентност при студенти от НСА „Васил Левски“**

научен ръководител: **доц. д-р Весела Кирилова Славова**

Структурно-съдържателни аспекти на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд, разработен от Александра Генчева-Василева, е значима и актуална както в педагогическите си измерения, така и в контекста на динамично развиващите се социокултурни връзки в съвременния свят. Необходимостта от изграждане на межкултурна компетентност при студенти от НСА „Васил Левски“ е аргументирана от дисертантката много прецизно и умело. Прави впечатление практико-приложният характер на дисертацията, в която проследените в аналитична дълбочина общи и специфични теоретични аспекти на проблематиката намират убедителен израз в разработения практически модел за изграждане на межкултурна компетентност, базиран на „специализирана методика на обучение“ (с. 55).

Структурно, дисертационният труд е развит в три основни глави и съдържа седем приложения. Общият му обем е 171 страници. Използваната литература включва 114 релевантни заглавия, което свидетелства за сериозните усилия на дисертантката при обобщаването на съвременни публикации по темата.

В първа глава от дисертационния труд Александра Генчева-Василева прави обстоен обзор на важни теоретични постановки и проблеми. Дисертантката разглежда същността и основните характеристики на межкултурната компетентност, съществуващите утвърдени и новаторски модели за изграждане на межкултурни знания, умения и компетенции. Анализирани са трудовете по темата както на български, така и на водещи международни автори като Караденчева (2022), Шушлина (2021), Монеv (2014), Byram (1997), Bennet (1986), Хофстеде (2009), Adler (2008), Deardorff (2006) и т.н. Разгледани са стратегическите документи и програми, релевантни към темата на европейско и национално ниво. Авторката коментира същността на съществуващите педагогически подходи, принципи и модели в обучението и извежда на преден план дидактически принципи като нагледност и визуалност, учене чрез правене, системност, трайност и пренос на знания и умения, екипност, комуникативност и интерактивност. Тя предлага и апробира експериментален модел, залегнал именно върху тези принципи. Наред с това са дискутирани редица съвременни интерактивни методи, които дават възможност на обучаемите да участват активно като партньор в процеса на обучение. Описани са и модели за изграждане на межкултурна компетентност, прилагани в сферата на висшето образование в редица български и чуждестранни университети и необходимостта от устойчивост на подобни ефективни програми.

Ясно изведена и очертана е необходимостта от такъв модел за развиването на межкултурна компетентност на студентите от НСА, които се подготвят за бъдеща работа като специалисти педагози и треньори в областта на спортните дейности, които са част от една голяма международна общност. За да бъдат успешни и конкурентноспособни в такава среда, младите хора не само трябва да се фокусират върху личностни постижения и умения, а и върху изграждането на толерантност и прояви на уважение и разбиране към културните различия на останалите участници във взаимодействията, в които влизат. Още повече, бъдещите учители по физическо възпитание следва да предават успешно придобитите умения и знания на децата и юношите, с които ще работят.

Представеният теоретичен анализ на съществуващите научни концепции, модели и педагогически подходи обуславя и формулираната основна хипотеза на дисертационния труд за положителния ефект на разработения педагогически модел върху развитието на межкултурната компетентност на студенти от НСА „Васил Левски“.

Експерименталното изследване на дисертантката е представено във втора и трета глава. Изследователските задачи са формулирани ясно и коректно. Впечатляващ е броя на студентите (близо 400), взели участие в експерименталното изследване, като в констатиращия етап те са над 300, а във формиращия – осемдесет и девет. Методологията и организацията на изследването се открояват със своята консистентна вътрешна логика, прецизност при подбора и адаптирането на тестови инструментариум и изследователската опитност на дисертантката при разработването на авторски анкети. Богатият набор от приложените математико-статистически методи категорично демонстрира задълбочения изследователски почерк на Александра Генчева-Василева.

Висока оценка заслужава и разработеният от дисертантката педагогически модел за изграждане на межкултурна компетентност на студенти от НСА „Васил Левски“ (с. 63 – 82). Акуратно очертаните педагогически измерения на предложената методика за специализирано обучение извеждат на преден план и уменията на Александра Генчева-Василева за внимателен дизайн на обучителни дейности, обединени около ясна цели и очаквани резултати, и обвързани с обективна система за оценяване на учебните резултати. Предвидените модули и заложените в тях дейности се отличават с практическа насоченост и приложимост на придобитите от участниците знания и умения. Тук би следвало да се открие и фактът, че авторският модел на дисертантката обогатява комуникационния репертоар на студентите от експерименталната група не само по отношение на межкултурните умения и нагласи, но и по посока на уменията за работа в екип, умения за интерпретиране на информация, творческо мислене и др. Свидетелство за ефективността на предложената иновативна методика по отношение на повишаването на ангажираността и мотивацията са положителните отзиви от участниците в експерименталната група за практическите компоненти от специализираното обучение като тренинги и работа в групи. Дисертантката успява да предложи и задълбочен анализ на получените резултати.

Хипотезата на експерименталното изследване е потвърдена по категоричен начин, като статистически значимите различия между резултатите на контролната и

експерименталната групи са основание да се направи изводът, че разработената от Александра Генчева-Василева специализирана методика е ефективна, а нейната практическа насоченост води до убедително подобряване на уменията и нагласите за межкултурно общуване.

Формулираните в края на дисертационния труд приноси и препоръки са обективни и демонстрират научна зрялост. Отправените препоръки могат да допринесат за допълнително повишаване на качеството на обучение на студентите по „Педагогика на обучението по физическо възпитание“ в НСА „Васил Левски“. Приносите, очертани от дисертантката в посока научна, методологична и практико-приложна стойност, отразяват коректно новаторските и авторски компоненти в реализацията на изследването.

Дисертационният труд на Александра Генчева-Василева е самостоятелно и завършено научно изследване. Стилът на изразяване на дисертантката се отличава с яснота и убедителност и отговаря на изискванията за дисертационна разработка. Изложението е структурирано логично и последователно, което е израз на висок вътрешен критерий към организацията на текста. На свой ред авторефератът отразява вярно съдържанието на дисертацията в синтезиран вид.

Заклучение

Представеният дисертационен труд показва задълбочен и зрял изследователски интерес, иновативен и съобразен със специфичните нужди на обучаемите подход към педагогическата интервенция, както и способности за прецизен анализ и интерпретация на изследователски резултати. Новаторските аспекти на изследването, успешно реализираните негови цели, стойностните авторски компоненти каквито са моделът и методиката за специализирано обучение, разработката на скала за оценяване на учебните постижения и адаптирането на тест за межкултурна ефективност ми дават основание да предложа с пълна убеденост на членовете на уважаемото научното жури да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в научна област 1. Педагогически науки, направление 1.3. „Педагогика на обучението по ...“ на дисертантката **Александра Генчева-Василева**.

05. 05. 2026 г.

доц. д-р Христина Белева